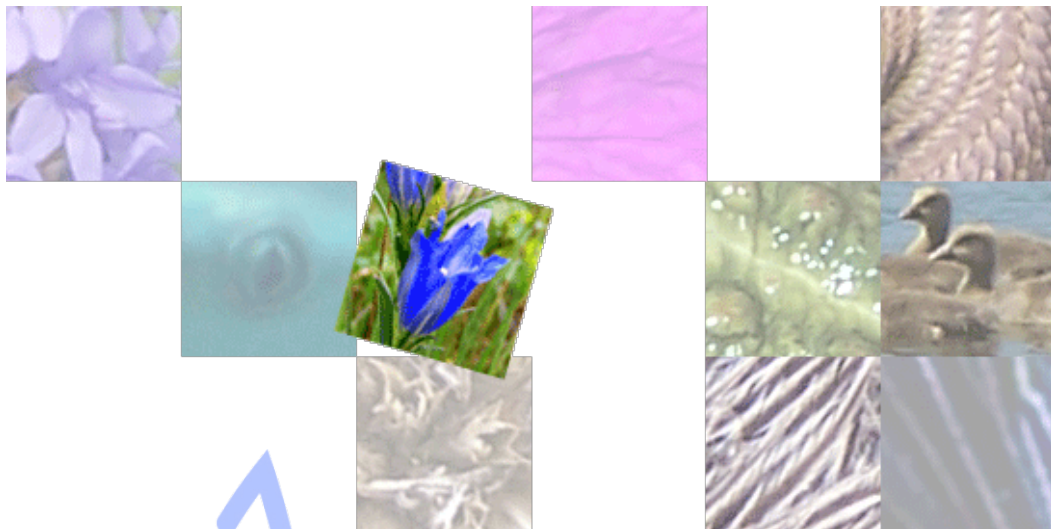

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Quick scan flora en fauna

Kessler Park 1 te Rijswijk

14 november 2019
projectnummer: 19139

Quick scan flora en fauna

Kessler Park 1 te Rijswijk

Opdrachtgever
Contactpersoon

LBP|SIGHT
mevrouw M.I. Huizer MSc

Projectnummer
Datum
Auteur
Goedgekeurd door

19139
14 november 2019
ing. J.H. Gunnink
ing. H.H.J. van der Burgt

Wijze van citeren

Gunnink, J.H., Quick scan flora en fauna Kessler Park 1 te Rijswijk.
ECOquickscan, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap,
Loo, 2019.

Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus.

ECOquickscan ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap
't Grieth 10 | 6924BJ Loo (Gld) | T (0316) 849390 | info@ecoquickscan.nl | www.ecoquickscan.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen	2
2.	WETTELIJK KADER	3
2.1	Gebiedsbescherming	3
2.1.1	Wet natuurbescherming	3
2.1.2	Natuurnetwerk Nederland	3
2.2	Soortbescherming	3
3.	TOETSING	4
3.1	Onderzoeksmethodiek	4
3.2	Beschermde gebieden	4
3.2.1	Wet natuurbescherming - gebiedsbescherming	4
3.2.2	Natuurnetwerk Nederland	4
3.3	Voorkomen van beschermde soorten	5
3.3.1	Vaatplanten	5
3.3.2	Grondgebonden zoogdieren	5
3.3.3	Vleermuizen	5
3.3.4	Vogels	8
3.3.5	Amfibieën, reptielen, vissen, insecten en overige soortengroepen	9
4.	CONCLUSIE	10
4.1	Gebiedsbescherming	10
4.2	Soortenbescherming	10
4.3	Consequenties	10
4.4	Aanbevelingen	12

Bijlagen

Bijlage 1	Literatuurlijst
Bijlage 2	Wet natuurbescherming

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In Rijswijk (gemeente Rijswijk, provincie Zuid-Holland) is aan Kessler Park 1 de herontwikkeling van een kantorencomplex met laboratoria van Shell beoogd. Aan ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

Ligging (rood omlijnd) en indrukken van het plangebied (bron luchtfoto: Google). Rechts twee indrukken van de omgeving met veel kantoorpanden en hoogbouw. Onder twee foto's die een indruk van de bouw van het gebouw en de inrichting van het terrein geven.

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de natuurwetgeving. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van

beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de te verwachten effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

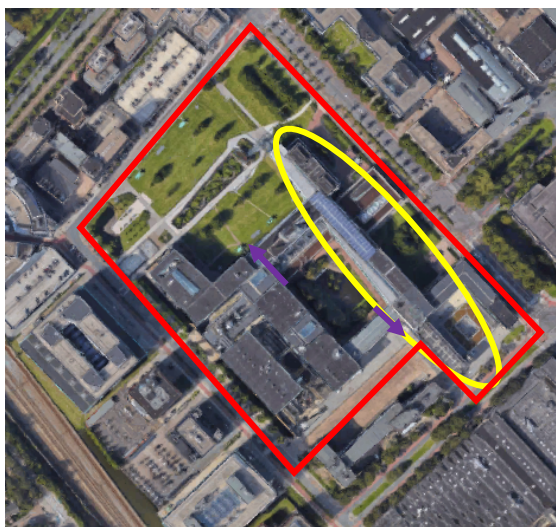
1.2 Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen

Het plangebied ligt in het zuiden van de bebouwde kom van Rijswijk. Rijswijk wordt omsloten door Den Haag (ten noorden en oosten), Delft, (ten zuiden) en Wateringen (ten westen). Voorbij Wateringen ligt de kassenbouw van het Westland. De A4 ligt ten zuiden en de A12 ten noordoosten van het plangebied.

Het plangebied ligt in de wijk Plaspoelpolder welke bestaat uit kantoorpanden en bedrijven. Het openbaar groen kenmerkt zich door enkele grotere lijnelementen welke bestaan uit grasvelden met solitaire bomen en eventueel een watergang voor afwatering. De A4 ligt op een paar honderd meter zuidwaarts. Ten (zuid)westen ligt Rijswijk Station en een spoorlijn met een korte watergang. Het plangebied ligt aan Kessler Park, Volmerlaan, Visseringlaan en Lange Kleiweg.

Het plangebied bestaat uit een groot kantorencomplex en een stuk onbebouwd terrein. Het complex kent verschillende delen met een binnentuin. De gevels bestaan uit glas, staal, kunststof, plaatmateriaal en gladde gepolijste tegels. Aan de zuidzijde is een enkel stukje opgetrokken uit baksteen. De dakrand bestaat voor een groot deel uit beton of heeft een kunststof afwerking. Het dak bestaat uit een bitumen laag en de verschillende dakopbouwten bestaan uit plaatmateriaal, en/of kunststof. In de binnentuin is een vijver aanwezig en staan enkele struiken. Op het onbebouwde deel staan bomen en is een loopbrug naar de ondergrondse parkeergarage gemaakt. Aan de westzijde is een korte, enkeldiepe watergang aanwezig zonder enige begroeiing van water- en oeverplanten.

De plannen voor de herontwikkeling bestaan hoofdzakelijk uit omvorming; Het gedeelte langs de Volmerlaan wordt getransformeerd naar woningen. De overige delen van het complex blijven kantoren, maar worden wel verbouwd. Mogelijk komt er ook een school in het complex. Er worden twee doorgangen naar de binnentuin gemaakt zodat deze vrij toegankelijk is. De precieze uitvoering hiervan is nog niet bekend, maar er zal dus een klein deel gesloopt worden. De planning is dat medio 2020 de doorgangen gecreëerd worden en de overige werkzaamheden hierop aansluiten.

*De gele cirkel geeft de transformatie naar woningen aan.
De paarse pijlen geven de doorgang aan, waar dus een deel wordt gesloopt.*

2. WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) en het Natuurnetwerk Nederland. Soortenbescherming is geregeld in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. In bijlage 2 is een uitgebreidere toelichting opgenomen bij de soort- en gebiedsbescherming zoals opgenomen in de Wet natuurbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Wet natuurbescherming

De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000).

Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als Natuurnetwerk Nederland niet verankerd in de Wet natuurbescherming, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 Soortbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming bepalend. Soortenbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten en nationaal beschermde soorten. Van de nationaal beschermde soorten kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan (algemeen voorkomende) soorten.

Het beschermingsregime is verschillend voor zowel de internationaal beschermde soorten (Vogel- en Habitatrichtlijn soorten) als de nationaal beschermde soorten.

Tevens kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht, zowel voor soorten als hun (beschermde) leefgebied.

3. TOETSING

3.1 Onderzoeksmethodiek

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de natuurwetgeving (zie hoofdstuk 2). Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de beschermde natuurwaarden in en om het plangebied. Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, worden uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zijn voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 2016) en op websites gepubliceerde verspreidingsgegevens van bijvoorbeeld Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (RAVON, Zoogdiervereeniging, etc.). Deze bronnen vermelden betrouwbare soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft. Daarnaast is op 31 oktober 2019 de NDFF geraadpleegd waarbij met name gekeken is naar het voorkomen van beschermde soorten in, of binnen de invloedssfeer van, het plangebied.

Op 21 oktober 2019 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Beschermde gebieden

In het kader van de Wet natuurbescherming - hoofdstuk 2 en de aanwijzing als Natuurnetwerk Nederland moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde habitattypen, habitatsoorten en/of kernkwaliteiten. De beoogde activiteit kan hierop effecten hebben.

3.2.1 Wet natuurbescherming - gebiedsbescherming

Het plangebied te Rijswijk ligt in de bebouwde kom in een stedelijke omgeving. Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden) liggen op grote afstand (minimaal 7 km) van het plangebied. Gezien de grote afstand, het stedelijke karakter en beperkte omvang van de ingrepen zijn negatieve effecten op Natura 2000-gebieden uit te sluiten.

3.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Op ongeveer 600 meter afstand ligt landgoed Te Werve wat deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De beoogde plannen hebben betrekking op een relatief kleine oppervlakte dat in de huidige situatie grotendeels is bebouwd en verhard en intensief beheerd en gebruikt wordt.

Door het intensieve beheer en gebruik van het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met de NNN.

3.3 Voorkomen van beschermde soorten

In het kader van de Wet natuurbescherming - hoofdstuk 3 moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

3.3.1 Vaatplanten

Het plangebied is grotendeels verhard en bebouwd. Binnen de bebouwing ligt een volledig ingesloten binnentuin en rondom de bebouwing ligt een parkachtig ingerichte (kantoor)tuin. Zowel de binnentuin als de (kantoor)tuin zijn goed onderhouden. De tuinen zijn grotendeels ingericht met een grote diversiteit aan gecultiveerde soorten. Ook het bomenbestand is zeer divers met veel cultivars. Van een natuurlijk ecosysteem met plantengemeenschappen die kenmerkend zijn voor beschermde of zeldzame soorten is als zodanig geen sprake, waardoor bijzondere groeiplaatsen niet aanwezig zijn. Beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht (ook in de NDFF staan geen beschermde vaatplanten gemeld). Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen of bermen) zijn niet beschermd in de Wet natuurbescherming, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 2016) en zoogdiervereniging.nl komen in de omgeving van het plangebied soorten voor als woelrat (*Arvicola terrestris*), rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), veldmuis (*Microtus arvalis*), dwergmuis (*Micromys minutus*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), haas (*Lepus europeus*), egel (*Erinaceus europeus*), gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), vos (*Vulpes vulpes*), hermelijn (*Mustela erminea*), wezel (*Mustela nivalis*), bunzing (*Mustela putorius*) en ree (*Capreolus capreolus*); waarvoor de provincie Zuid-Holland een vrijstelling kent voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Tevens komt, conform de atlas, in de omgeving de nationaal beschermde soort eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) voor. Gezien de stedelijke ligging en het gebrek aan bosachtige gebieden en oude bomen die voldoen aan de habitateisen van de eekhoorn in de directe omgeving van het plangebied, kan aanwezigheid van eekhoorn in het plangebied uitgesloten worden. Ook in de NDFF staan geen meldingen van eekhoorn (of andere nationaal of internationaal beschermde zoogdieren) in of binnen de invloedssfeer van het plangebied.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 2016) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*) voor. De

NDFF meldt alleen het voorkomen van gewone - en ruige dwergvleermuis binnen en direct aansluitend op het plangebied.

Vleermuizen zijn aan de hand van hun voorkeur voor verblijfplaats globaal onder te verdelen in twee groepen, gebouw- en boombewonende soorten. Ook zijn er soorten die beiden gebruiken als verblijfplaats. Daarnaast maken verschillende vleermuizen onderscheid tussen zomer- en winterverblijven. De gewone dwergvleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis zijn het gehele jaar overwegend gebouwbewonende soorten, terwijl de rosse vleermuis alleen in boomholtes verblijft. Ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en watervleermuis maken zowel gebruik van gebouwen als van bomen (met uitzondering van de meervleermuis) in de zomermaanden. In de winter zitten deze soorten (met uitzondering van de ruige dwergvleermuis) graag in ondergrondse ruimten zoals: mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, ijskelders en (kasteel)kelders.

Foerageergebied en vliegroutes

Binnen het plangebied en de directe omgeving is voor de meeste van de genoemde soorten vleermuizen geschikt foerageergebied aanwezig. Daarnaast kunnen de groenstructuren binnen en aangrenzend aan het plangebied een functie hebben als vliegroute voor diverse soorten vleermuizen; dergelijke vliegroutes vormen (vaak jarenlang) verbindingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied. Daarom kan het behoud van deze lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Aantasting van vliegroutes kan leiden tot indirecte aantasting van verblijfplaatsen. Het (tijdelijk) onderbreken, als gevolg van de kap en/of het verplaatsen van bomen, van dergelijke vliegroutes kan een negatief effect hebben op potentiële vliegroutes van vleermuizen.

Verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn alle bomen binnen het plangebied onderzocht op holtes. De meeste bomen hebben nog een te kleine diameter om voor vleermuizen geschikte holtes te kunnen bevatten. Bij de bomen met een grotere stamdoorsnede zijn geen holtes aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende soorten kunnen dan ook worden uitgesloten in het plangebied.

Gebouwbewonende vleermuizen maken gebruik van spleten in gevels, spouwmuren, ruimtes achter daklijsten, etc. Met name de gewone- en ruige dwergvleermuis heeft slechts een smalle spleet nodig om zich toegang tot het gebouw te verschaffen. Het overgrote deel van het complex bestaat uit glas, staal, kunststof, plaatmateriaal en gladde gepolijste natuurstenen tegels waar vleermuizen niet op kunnen aanhechten om ergens achter te kunnen kruipen. Hierdoor zijn de spleten tussen de gepolijste stenen niet geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen. Wel is op enkele plekken de betonnen dakrand beschadigd, waardoor er een geschikte opening is ontstaan voor kleine vleermuizen, zoals gewone- en ruige dwergvleermuis. Mogelijk is de betonnen dakrand aan de oostzijde op meer plekken geschikt.

Daarnaast is er één bakstenen gevel met smalle open stootvoegen boven en onder ramen. Ook hier kunnen alleen kleine soorten als gewone- en ruige dwergvleermuis een kleine verblijfplaats hebben. Op basis van de bouwtekeningen heeft deze gevel geen spouw.

Verder bevindt zich aan de westzijde een constructie van natuursteen. Of dit object geschikt is hangt af van de binnenzijde. Het is van buitenaf moeilijk te beoordelen of vleermuizen ver genoeg kunnen wegkruipen. Indien dit object wel geschikt is, is het hoogstwaarschijnlijk ook alleen geschikt voor kleine vleermuissoorten. Van de hiervoor genoemde (mogelijk) geschikte openingen zijn onderstaand foto's opgenomen.

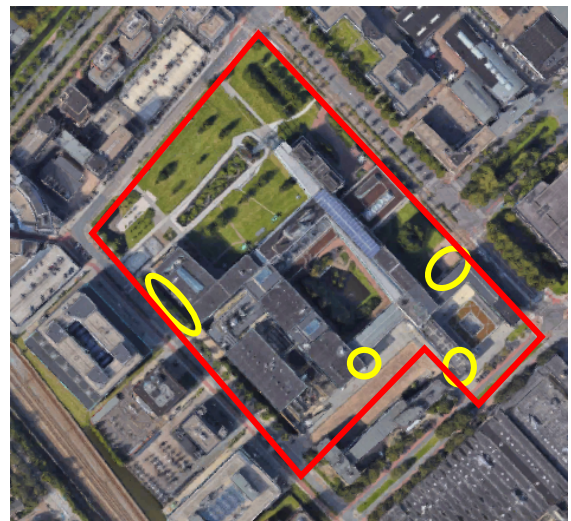

Twee verschillende locaties waar de dakrand beschadigd is en een geschikte opening voor vleermuizen biedt.

Links open stootvoegen boven een raam. Rechts de constructie van natuursteen waar vleermuizen mogelijk in kunnen verblijven.

De werkzaamheden aan het gebouw kunnen een negatief effect hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen; met name kleine verblijfplaatsen van gewone - en ruige dwergvleermuis (al zijn kleine verblijfplaatsen van grotere soorten als laatvlieger ook niet volledig uit te sluiten). Gezien de geringe geschiktheid van het kantorencomplex (alleen ondiepe potentiële verblijfplaatsen aanwezig) is het voorkomen van een (massa)winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis niet waarschijnlijk in deze bebouwing. Op de naast staande afbeelding is aangegeven welke gevels geschikt zijn voor vleermuizen.

In geel zijn de geschikte gevels aangegeven.

3.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals merel (*Turdus merula*), koolmees (*Parus major*), roodborstje (*Erithacus rubecula*), houtduif (*Columba palumbus*), ekster (*Pica pica*), kauw (*Corvus monedula*), zwarte kraai (*Corvus corone*) en halsbandparkiet (*Psittacula krameri*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen).

Jaarrond beschermde vogels

De provincie Zuid-Holland heeft het beleid van RVO, opgesteld onder de Flora- en faunawet, ten aanzien van jaarrond beschermde soorten overgenomen. Dat betekent dat van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd zijn. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*));
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek (*Corvus frugilegus*), gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus (*Passer domesticus*));
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), kerkuil (*Tyto alba*), oehoe (*Bubo bubo*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*));
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), havik (*Accipiter gentilis*), sperwer (*Accipiter nisus*), wespendif (*Pernis apivorus*), zwarte wouw (*Milvus migrans*) en ransuil (*Asio otus*)).

Het gebouw is door de aanwezigheid van een goed gesloten plat dak en het ontbreken van toegangen met voldoende ruimte voor vogels onder de dakrand, op de muurplaten en grotere gaten in de muren zelf ongeschikt voor jaarrond beschermde gebouwbewonende soorten zoals gierzwaluw en huismus. Ook zijn er tijdens de grondige inspectie van het gebouw, inclusief de daken, geen aanwijzingen gevonden van andere op gebouwen broedende soorten.

Van de jaarrond beschermde vogelsoorten (LNV, 2009) kunnen verschillende soorten roofvogels, zoals buizerd en sperwer, ook in bomen in of aan de rand van de bebouwde kom of op binnenstedelijke locaties broeden. Vanwege het stedelijke karakter van het plangebied, de afwezigheid van grotere groenstructuren en het ontbreken van nesten (horsten) of oude bomen met (grote) holtes, is het voorkomen van in bomen broedende jaarrond beschermde vogels uit te sluiten.

Niet jaarrond beschermde vogels

Naast de voorstaande vier categorieën is er nog een vijfde categorie (beschermde) vogels. Deze vogels beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze vogels (en hun broedplaatsen) zijn in principe buiten het broedseizoen niet

beschermd. Alleen als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn deze soorten wel jaarrond beschermd.

Binnen het plangebied is de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels uit de vijfde categorie niet uit te sluiten. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

3.3.5 Amfibieën, reptielen, vissen, insecten en overige soortengroepen

Het plangebied ligt in de bebouwde kom, heeft een stedelijk karakter, is voor een groot deel bebouwd en wordt intensief gebruikt en beheerd. Daarnaast zijn de werkzaamheden grotendeels beperkt tot het kantorencomplex. In een dergelijke omgeving komen geen nationaal of internationaal beschermde amfibieën, reptielen, vissen, insecten en overige beschermde soorten voor. De gegevens in de NDFF bevestigen het voorstaande. De habitateisen van deze beschermde soorten binnen de voorstaande soortgroepen zijn vaak zeer locatie specifiek en gebonden aan meer natuurlijke biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor.

De vijver in de binnentuin is eveneens ongeschikt voor nationaal of internationaal beschermde amfibieën, omdat er grote karpers in voorkomen. Vissen, met name roofvissen zoals karpers, eten de eieren en juvenielen van kwetsbare amfibiesoorten op, waardoor deze soorten geen standhouden. De waterpartij aan de wetszijde heeft een meer esthetische waarde en is door het ontbreken van enige begroeiing, het vele bladafval en de diepte niet geschikt voor beschermde amfibieën.

Landbiotoop van algemene amfibieënsoorten

Aangezien algemene amfibieënsoorten zich wel in minder geschikte wateren (onder andere in wateren waarin vis voorkomt) voortplanten, is het voorkomen van algemeen voorkomende amfibieën niet uit te sluiten. Waarschijnlijk is het voorkomen wel beperkt tot de bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Deze soorten gaan na de metamorfose op het land naar voedsel zoeken. Hierbij kunnen ze grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren (met uitzondering van de bastaardkikker), is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten heeft de provincie Zuid-Holland een algemene vrijstelling.

4. CONCLUSIE

Het plangebied te Rijswijk betreft een terrein met een kanorencomplex. Beoogd is om dit complex te her ontwikkelen naar woon- en werkruimtes.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden. Het plangebied te Rijswijk ligt niet in of binnen de invloedssfeer van NNN of een gebied dat is aangewezen als speciale beschermingszone als bedoeld in de Wet natuurbescherming. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming - hoofdstuk 3 moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, egel, haas, konijn, vos, kleine marterachtigen, ree en algemeen voorkomende (spits)muizen zijn beschermd, maar vallen onder een algemene vrijstelling van de provincie Zuid-Holland. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. De zorgplicht (zie bijlage 2) blijft onverminderd van toepassing.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming - hoofdstuk 3 geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats, tijdens het veldbezoek aangetroffen openingen en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn soorten uit de soortgroep vleermuizen (met name gewone- en ruige dwergvleermuis) niet uit te sluiten binnen het plangebied. Het betreffen zowel (kleine) verblijfplaatsen in de bebouwing als vaste vliegroutes voor vleermuizen via de opgaande beplanting in en direct aansluitend aan het plangebied.

4.3 Consequenties

De verkennende quick scan flora en fauna kan, op basis van het eenmalige veldbezoek, de aanwezigheid van in paragraaf 4.2 genoemde beschermde soortgroep niet op voorhand uitsluiten.

Daarom moet bij werkzaamheden aan de bebouwing waarbij gevels met potentiële verblijfplaatsen worden aangetast (zie paragraaf 3.3.3) nader onderzoek gedaan worden naar:

- Vleermuizen, gebouwbewonende soorten; met name gewone - en ruige dwergvleermuis (en laatvlieger) (bescherming conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming),

onderzoeksperioden: een volledig onderzoek naar vleermuizen bestaat uit twee onderzoeksperiodes; van half mei tot half juli (kraam- en zomerverblijfplaatsen) en van half augustus tot eind september (paar- en winterverblijfplaatsen). Beide onderzoeken dienen plaats te vinden om een volledig beeld te krijgen van de functie van het gebouw voor vleermuizen. (Massa)winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden niet verwacht. Gedurende het nader onderzoek naar gebouwbewonende soorten wordt gelijktijdig ook onderzoek gedaan naar foerageergedrag en eventuele andere functies van het plangebied en de nabije omgeving.

Daarnaast moet voorafgaand aan de kap van bomen rondom de bebouwing (werkzaamheden in de binnentuin hebben geen effect op vaste vliegroutes) nader onderzoek gedaan worden naar:

- Vleermuizen, met name gewone - en ruige dwergvleermuis (bescherming conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming), onderzoeksperioden: een volledig onderzoek naar vliegroutes van vleermuizen bestaat uit twee rondes; van half april tot half oktober. Deze onderzoekrondes zijn te combineren met het onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Verder is er een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Wet natuurbescherming - hoofdstuk 3 altijd van toepassing:

- In het broedseizoen van vogels mogen, zonder controle voorafgaand door een ecooloog, de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot verstoring, beschadiging of vernieling van nesten, rustplaatsen en eieren. Alle vogels zijn beschermd. Storing van nesten is onder artikel 3.1 (Vogelrichtlijn) toegestaan mits niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor vogels die ook staan vermeld onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, inclusief Verdragen van Bern en Bonn) is verstoring niet toegestaan.
- Op basis van de zorgplicht volgens artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Daarnaast moeten dieren de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - Voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - Het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - Het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.
 - Indien de werkzaamheden ook de waterelementen beslaan, het wegvangen van amfibieën en vissen.

4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- Voor vleermuizen kunnen open stootvoegen aangebracht worden in muren, of vleermuiskasten worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte;
- Er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismussen en gierzwaluwen op >2,5 meter hoogte in de muur, of bij een steile dakvorm als dakpannen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden. Het huidige complex is voor deze soort niet geschikt;
- Het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse (autochtone) bes- en bloemdragende struiken en planten;
- Voor insecten kan een insectenhotel, in combinatie met een bloemenweide of grote vaste plantenborder, geplaatst worden tegen de gevel of in de buitenruimte. Een insectenhotel is nuttig voor allerlei insecten en heeft tevens een educatieve functie.

BIJLAGE 1

Literatuurlijst

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. - Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden, 2016.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill. Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion natuur, Utrecht, 2011.

Ministerie van LNV, Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, 2009.

Websites:

www.ndff.nl (uitvoerportaal)

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl

www.zuid-holland.nl

BIJLAGE 2

Wet natuurbescherming

Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming

Voor gebiedsbescherming is hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming bepalend. Indien gebiedsbescherming aan de orde is, zijn er verschillende stappen in onderzoek te onderscheiden; Voortoets en afhankelijk van de conclusie in de Voortoets een Verstorings- en Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling.

Bij een Voortoets komen de volgende onderdelen aan bod:

- Beschrijving van de bestaande en nieuwe situatie. In het geval van een wijziging van bedrijfsactiviteiten het in beeld brengen van de bestaande situatie en gewijzigde bedrijfsactiviteiten;
- Welke milieueffecten deze (bedrijfs)activiteiten hebben op de omgeving;
- Welke van de soorten en habitats waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden, schade ondervinden;
- Welke (bedrijfsmatige) activiteiten kunnen leiden tot effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied.

Verstorings- en Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling:

Indien uit de Voortoets blijkt dat een ruimtelijke ingreep geen negatief effect heeft op het Natura 2000-gebied dan is het onderzoek gereed. Indien uit de Voortoets blijkt dat de ruimtelijke ingreep een negatief effect heeft op het Natura 2000-gebied, maar zeker niet significant negatief dan moet een Verstorings- en Verslechteringstoets worden opgesteld. Indien uit de Voortoets blijkt dat de ruimtelijke ingreep een negatief effect heeft en mogelijk ook een significant negatief effect dan moet een Passende Beoordeling worden opgesteld.

Een Verstorings- en Verslechteringstoets of een Passende Beoordeling is de basis voor de aanvraag van een vergunning.

Wet natuurbescherming – soortenbescherming

Voor soortbescherming is hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming bepalend. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten (Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, verdragen van Bern en Bonn) en nationaal beschermde soorten. Er zijn verbodsbepalingen opgenomen, bepalingen voor algemene vrijstelling en projectspecifieke ontheffingen en de belangen die aangetoond dienen te worden om een ontheffing te verkrijgen.

Verbodsbepalingen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden, te vangen of opzettelijk te storen (tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort). Ook is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze vogels te vernielen of te beschadigen, nesten van vogels weg te nemen of eieren te rapen en deze eieren onder zich te hebben.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Het is verboden in het wild levende dieren (waaronder diverse vogelsoorten) van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk te verstoren, eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen of voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen. Ook is het verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten (artikel 3.10)

Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage van de Wet natuurbescherming, onderdeel A, opzettelijk te doden of te vangen, of vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Ook is het verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage van de Wet natuurbescherming, onderdeel B, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Naast de bovenstaand beschreven verboden kent de Wet natuurbescherming ook een zorgplicht. In artikel 1.11 is opgenomen dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat schadelijke handelingen achterwege blijven, dan wel noodzakelijke maatregelen getroffen worden om die schadelijke gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt worden.

Procedurele consequenties

Voor ruimtelijke ingrepen is het van belang te toetsen of er allereerst sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen. Voor Vogelrichtlijnsoorten is het bijvoorbeeld van belang te beoordelen of een verstoring van wezenlijke invloed is. Voor de nationaal beschermde soorten zijn er per provincie lijsten opgesteld met soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt. Over het algemeen zijn dit de meer algemeen voorkomende soorten zoals het konijn of de vos.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van beschermde soorten, is ontheffing ex. artikel 3.3, 3.8 en/of 3.10 van de Wet natuurbescherming nodig van Gedeputeerde Staten. Het uitvoeren van een ruimtelijke ingreep, indien er sprake is van een overtreding van één van de bovenstaand beschreven verbodsbepalingen, kan door middel van een goedgekeurde gedragscode of een verkregen ontheffing. Een gedragscode geldt voor zowel de internationaal beschermde soorten als de nationaal beschermde soorten.

In een gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd.

Voor een ontheffing zijn procedurele consequenties afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Er zijn drie soorten verbodsbepalingen en gekoppeld aan deze bepalingen zijn er ook drie verschillende beschermingsregimes:

- Soorten van de Vogelrichtlijn;
- Soorten van de Habitatrichtlijn, verdrag van Bern en/of Bonn;
- Nationaal beschermde soorten.

Voor het verkrijgen van een ontheffing moet als eerste een belang worden aangetoond op grond waarvan een ontheffing kan worden verkregen voor het overtreden van de verbodsbepalingen. Voor Vogelrichtlijnsoorten moet een belang worden aangetoond zoals opgenomen in de Vogelrichtlijn. Voor ruimtelijke ingrepen zijn dat:

- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- Ter bescherming van flora of fauna.

Voor Habitatrichtlijnsoorten en soorten van Bern en Bonn:

- Bescherming van de wilde flora of fauna, of instandhouding van de natuurlijke habitats;
- Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- Volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor nationaal beschermde soorten:

- In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

Jacob Jan van Burg

Van: Haico van der Burgt :: ECOquickscan <haico@ecoquickscan.nl>
Verzonden: donderdag 9 november 2023 13:27
Aan: Jacob Jan van Burg
CC: Dimphina Riemer :: ECOquickscan
Onderwerp: aanvullend advies tweekleurige vleermuis Kessler Park, Rijswijk

Beste Jacob Jan,

Onderstaand mijn aanvullend advies tweekleurige vleermuis op de eerdere 'quick scan flora en fauna Kessler Park 1 te Rijswijk' (Gunnink, 2019).

Tweekleurige vleermuis (paarplaatsen van) in de quick scan

In de quick scan is goed gemotiveerd dat het gebouw slechts beperkt geschikt is voor vleermuizen. Paarverblijfplaatsen van tweekleurige vleermuis worden (in de literatuur) gekoppeld aan gebouwen van 6 verdiepingen of hoger. Tot nu werd er maar één keer een baltsende tweekleurige vleermuis in Nederland aangetroffen (www.vleermuis.net).

De delen van het plangebied die geschikt zijn, zijn maximaal 4 verdiepingen hoog (zie quick scan). Daarnaast staan in de directe omgeving diverse geschikte(re) gebouwen van 6 verdiepingen en hoger (zoals het gebouw aan de Visseringlaan en diverse kantoorgebouwen aan de Lange Kleiweg; deze gebouwen hebben allemaal toegankelijke open stootvoegen en een spouw). Het gebouw is hiermee niet geschikt voor paarverblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis.

Mocht je nog vragen hebben, dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

Haico van der Burgt

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

ing. H.H.J. van der Burgt

T 026-3034219 | M **06-12971680** | I www.ecoquickscan.nl

 't Grieth 10, 6924 BJ Loo (Gld)

Lid van het Netwerk Groene Bureaus

Aanwezig op maandag tot en met donderdag